

บทที่ 4

ข้อมูลทั่วไป

ประวัติการจัดตั้งโรงเรียน

โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร เดิมชื่อ โรงเรียนอนุสารสุนทร (สอนคนหูหนวก) จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการสนับสนุนและสนองนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อสงเคราะห์เด็กที่มีความพิการทางหู ให้ได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติ ให้มีความสามารถพอที่จะออกไปดำรงชีวิต และประกอบอาชีพช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ต้องเป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม โดยสโมสรโรตารีเชียงใหม่เวสต์ ได้รับความอนุเคราะห์จาก นางกิมฮ้อ นิมมานเหมินท์ พร้อมทั้งบุตรธิดา ได้อนุญาตให้ใช้ที่ดิน อาคารสถานที่สำหรับจัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กพิการทางหูขึ้น ชื่อ โรงเรียนอนุสารสุนทร 2 (สอนคนหูหนวก) เพื่อเป็นบริการสาธารณกุศลด้วย พร้อมกันนี้ได้รับบริจาคเงินจำนวน 120,000 บาท เป็นทุนประเดิมเริ่มแรกในการก่อตั้ง มูลนิธิอนุสารสุนทร เพื่อสงเคราะห์คนหูหนวกขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2519 เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่หลวงอนุสารสุนทร ผู้เป็นบิดา โดยนางกิมฮ้อ นิมมานเหมินท์ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการคนแรกของมูลนิธิ ในปีถัดมาก็ได้เริ่มเปิดรับเด็กหูหนวกจากจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือเข้าเรียนเป็นรุ่นแรก จำนวน 12 คน โดยมีนางแจ่มจิตต์ เทาหัวพันธ์ บุตรีของนางกิมฮ้อ นิมมานเหมินท์ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดการโรงเรียนและครูใหญ่คนแรก ในช่วงดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการก็ได้มีนโยบายขยายโรงเรียนสอนคนหูหนวกจากส่วนกลางออกสู่ภูมิภาค อาทิเช่น จังหวัดตาก ขอนแก่น สงขลา ชลบุรี นนทบุรี ชุมพร และเชียงใหม่

ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนสอนคนหูหนวกทั่วประเทศเป็นโรงเรียน “โสตศึกษา” และระบุด้านที่ต่อท้ายชื่อ เช่น โรงเรียนโสตศึกษาสงขลา โรงเรียนโสตศึกษาชลบุรี เป็นต้น ยกเว้นโรงเรียนเศรษฐเสถียร

ในปี พ.ศ. 2524 มูลนิธิอนุสารสุนทรเพื่อสงเคราะห์คนหูหนวก ได้มอบโอนกิจการที่ดินและสิ่งปลูกสร้างภายในโรงเรียนทั้งหมด มูลค่าประมาณ 6,000,000 บาท ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2524 และเปลี่ยนชื่อมาเป็น โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ภายหลังจากโอนกิจการให้แก่กระทรวงศึกษาธิการแล้ว มูลนิธิอนุสารสุนทรเพื่อสงเคราะห์คนหูหนวกยังคงให้ความอุปการะช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่างๆตลอดมา นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิ เปรม คินสุถานนท์ ให้การสนับสนุนช่วยเหลืออีกทางหนึ่งด้วย

ลักษณะทางกายภาพ

โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร ตั้งอยู่เลขที่ 6 ถนนโสตศึกษา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 5 ไร่ 3 งาน โดยรอบโรงเรียนจะมีทั้งแหล่งบันเทิงที่เปิดให้บริการยามค่ำคืน แมนชั่น หอพัก ร้านค้า คลินิกแพทย์ บริเวณใกล้ๆมี ตลาดธานีรินทร์และวัดสันติธรรม

ภายในโรงเรียน มีอาคารและสถานที่สำคัญๆ ได้แก่

1. อาคาร 1 เป็นอาคารเรียนขนาด 3 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องผู้บริหาร ห้องฝ่ายต่างๆ และห้องสมุด ชั้นบนเป็นห้องเรียน ห้องแนะแนว และห้องหัตถกรรม
2. อาคาร 2 (อาคารสยามบรมราชกุมารี) เป็นอาคารเรียนแบบพิเศษ 5 ชั้น ประกอบไปด้วย ห้องเรียน ห้องตัดเย็บ ห้องช่างโลหะ ห้องศิลปะ ห้องพยาบาล ห้องคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีคอมพิวเตอร์พระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อยู่ในนี้ด้วย ส่วนชั้นบนสุดจะดัดแปลงเป็นหอพักสำหรับนักเรียนหญิงซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของนักเรียนโตและเด็กเล็ก นอกจากนี้ยังมีห้องพักสำหรับครูหอพัก 1 ห้อง
3. หอพัก นอกเหนือจากบริเวณชั้น 4 อาคาร 2 แล้ว ยังมีหอพักอีก 2 หอ เป็นอาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ เป็นหอพักชายทั้ง 2 หลัง ภายในหอพักทุกหอจะมีห้องอาบน้ำรวม 1 ห้อง มีเตียงนอนขนาด 2 ชั้น ตู้เสื้อผ้า พัดลมติดเพดาน โทรทัศน์ ฯลฯ สภาพหอพักโดยทั่วไปค่อนข้างสะอาด เป็นระเบียบ จะมีนักเรียนรุ่นพี่คอยดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของน้องๆในหอทุกหอ
4. โรงอาหาร อยู่ด้านในสุดก่อนออกประตูหลังของโรงเรียน เป็นอาคารที่มีผนังด้านเดียว นักเรียนทุกคนจะมารับประทานอาหารที่วันละ 3 มื้อ มีโต๊ะขนาดใหญ่ที่รองรับนักเรียนได้ 10-12 คนต่อตัว สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะแล้วดัดแปลงเป็นห้องประชุมได้ ทุกครั้งที่มิกิจกรรมร่วมกันที่ทำในร่มก็จะใช้สถานที่แห่งนี้ในการจัดกิจกรรม โดยมีเวทีเตรียมไว้แล้ว 1 เวทีอยู่ภายในโรงอาหารนี้ด้วย บริเวณใกล้ๆกันมีศาลาที่ใช้เป็นที่รับประทานอาหารกลางวันของอาจารย์ส่วนหนึ่งในโรงเรียน ในอดีตครูจะไปรับประทานอาหารกลางวันที่อาคารใกล้ๆน้ำตก บริเวณประตูทางเข้าของโรงเรียน ภายหลังจึงได้ย้ายมาอยู่ใกล้กับโรงอาหารของนักเรียน แต่ก็มีความจำเป็นที่ยังนิยมใช้สถานที่เดิมในการรับประทานอาหารกลางวัน สภาพโดยทั่วไปของโรงอาหารจะค่อนข้างสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ทุกครั้งหลัง

จากรับประทานอาหารเสร็จ จะต้องมีการเก็บเก้าอี้ไปเรียงซ้อนกันไว้ เพื่อความสะดวกในการทำความสะดวก

5. อาคารอื่นๆ ได้แก่ อาคารที่ใช้สำหรับฝึกวิชาชีพ เช่น ห้องปฏิบัติการเซรามิกส์ เป็นโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการฝึกอบรมจาก คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แล้วนำมาสอนให้กับนักเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งก็มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่เลือกประกอบอาชีพนี้เมื่อเรียนจบไปแล้ว ห้องบดัก เป็นห้องฝึกอาชีพที่ตั้งขึ้นมาได้ไม่นาน ผลงานของนักเรียนสามารถจำหน่ายให้กับผู้ที่มาเยี่ยมชมโรงเรียนได้ นอกจากนี้ก็ยังมีอาคารซึ่งอยู่ภายนอกเขตโรงเรียน คือ คาร์แคร์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ให้นักเรียนมารับจ้างล้างรถในยามว่างได้

6. สนามบาส เป็นสถานที่ที่ใช้งานเอนกประสงค์ นับตั้งแต่การเข้าแถวเคารพธงชาติ เล่นกีฬา จัดงานวันเด็ก จนถึงใช้สำหรับนอนตากแดดในวันหยุดช่วงที่อากาศหนาวจัด

การบริหารงาน

โรงเรียนโสทรศึกษาอนุสารสุนทร มีผู้อำนวยการชื่อ อาจารย์ พิชัย สุขบท เข้ารับตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 มีผู้ช่วยผู้อำนวยการ 4 ท่าน แบ่งงานบริหารในโรงเรียนเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่

1. ฝ่ายวิชาการ งานที่รับผิดชอบ ยกตัวอย่างเช่น งานหมวดวิชา-กลุ่มวิชา งานอาชีพอิสระ งานส่งเสริมสมรรถภาพการได้ยิน งานอนุบาล งานประถม งานมัธยม งานแนะแนว งานวางแผน ประเมินติดตามผล งานอนามัยโรงเรียน เป็นต้น

2. ฝ่ายปกครอง งานที่รับผิดชอบ ยกตัวอย่างเช่น งานควบคุมความประพฤติ งานหอพัก งานกิจกรรมหอพัก งานจริยธรรม งานครูเวร งานครูประจำชั้น เป็นต้น

3. ฝ่ายบริการ งานที่รับผิดชอบ ยกตัวอย่างเช่น งานห้องสมุด งานกิจกรรมนักเรียน งานโภชนาการ งานสาธารณูปโภค งานประชาสัมพันธ์ งานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

4. ฝ่ายธุรการ งานที่รับผิดชอบ คือ งานสารบรรณ งานพัสดุ การเงิน-บัญชี งานระเบียบ-สถิติ งานมูลนิธิอนุสารสุนทร งานมูลนิธิเปรม เป็นต้น

บุคลากร

จำนวนบุคลากรทั้งสิ้น 89 คน แบ่งเป็น ข้าราชการ 39 คน ลูกจ้างประจำ 9 คน ครูอัตราจ้าง 25 คน ครูมูลนิธิ 13 คน และอัตราจ้างชั่วคราว 3 คน

นักเรียน

โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร เป็นโรงเรียนสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จัดแบบสหศึกษา รับนักเรียนทั้งที่อยู่ประจำ และไป-กลับ โดยรับนักเรียนได้ตั้งแต่อายุ 5 ขวบ จัดสอน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึง มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 โดยมีนักเรียนในแต่ละระดับชั้นดังนี้

ระดับชั้นอนุบาล 1	มี 3 ห้อง	มีนักเรียนรวม 31 คน
ระดับชั้นอนุบาล 2	มี 3 ห้อง	มีนักเรียนรวม 27 คน
ระดับชั้น ป.1	มี 4 ห้อง	มีนักเรียนรวม 36 คน
ระดับชั้น ป.2	มี 5 ห้อง	มีนักเรียนรวม 52 คน
ระดับชั้น ป.3	มี 4 ห้อง	มีนักเรียนรวม 48 คน
ระดับชั้น ป.4	มี 3 ห้อง	มีนักเรียนรวม 34 คน
ระดับชั้น ป.5	มี 2 ห้อง	มีนักเรียนรวม 22 คน
ระดับชั้น ป.6	มี 3 ห้อง	มีนักเรียนรวม 38 คน
ระดับชั้น ม.1	มี 3 ห้อง	มีนักเรียนรวม 30 คน
ระดับชั้น ม.2	มี 2 ห้อง	มีนักเรียนรวม 22 คน
ระดับชั้น ม.3	มี 2 ห้อง	มีนักเรียนรวม 17 คน
ระดับชั้น ม.4	มี 2 ห้อง	มีนักเรียนรวม 19 คน
ระดับชั้น ม.5	มี 2 ห้อง	มีนักเรียนรวม 12 คน
ระดับชั้น ม.6	มี 2 ห้อง	มีนักเรียนรวม 23 คน

รวมทั้งสิ้น 40 ห้อง นักเรียน 411 คน โดยแยกเป็น นักเรียนชาย 219 คน นักเรียนหญิง 192 คน โดยเฉลี่ยแล้วจะมีนักเรียนประมาณ 10 คนต่อ 1 ห้อง

การจัดนักเรียนเข้าตามห้อง 1 ห้อง 2 ห้อง 3 ใช้ระดับการได้ยินเป็นเกณฑ์ในการจัด นักเรียนที่อยู่ในห้อง 1 เช่น ป.5/1 จะมีระดับการได้ยินดีกว่านักเรียนที่อยู่ในห้อง ป.5/2 หรืออีกนัยหนึ่งคือ เด็กที่หูตึงจะได้เรียนในห้อง 1 ส่วนเด็กที่หูตึงปานกลางจะไปเรียนในห้อง 2 ไล่ระดับการได้ยินไปเรื่อยๆ จนถึงห้องสุดท้าย คือเด็กหูหนวก (เด็กหูตึงคือ เด็กที่ยังพอจะได้ยินอยู่บ้าง แล้วแต่ว่าจะได้ยินมากขนาดไหน ถ้าไม่ได้ยินเลยจะเรียกว่า เด็กหูหนวก)

กิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันที่ถูกเขียนไว้ที่หอพัก นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามนี้

5.00 น.	ตื่นนอน
5.30 น.	ออกกำลังกาย
6.00 น.	อาบน้ำ กิจกรรมส่วนตัว
7.00 น.	อาหารเช้า
8.00-15.30 น.	เรียน
15.30 น.	ธุระส่วนตัว
17.00 น.	อาหารเย็น
18.00 น.	ทำเวร
18.30 น.	อาบน้ำ
20.00-20.30 น.	ประชุม สวดมนต์ นั่งสมาธิ

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงนั้น บางกิจกรรมก็มิได้มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จากตารางกิจวัตรประจำวันมีข้อสังเกตประการหนึ่งคือ ไม่มีการระบุเวลาในการทำการบ้าน ความจริงคือ เคยมีการให้การบ้านนักเรียนไปแล้ว แต่นักเรียนไม่ยอมทำบ้าง ทำไม่ได้บ้าง หรือด้วยสาเหตุใดไม่แน่ชัด ภายหลังจึงไม่มีการบ้านให้นักเรียนจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุด เด็กนักเรียนจะใช้เวลาให้หมดไปกับการดูโทรทัศน์ นอนหลับ เด็กโตก็จะซักผ้า รีดผ้าเอง (เด็กเล็กจะต้องเสียค่าซักผ้าเดือนละ 100 บาท) ในตอนเย็นจะมีการเล่นกีฬา เด็กผู้ชายส่วนใหญ่จะเล่นฟุตบอล บาสเกตบอล ตะกร้อ เด็กผู้หญิงจะเล่นแบดมินตัน วอลเลย์บอล มีบ้างที่เล่นตะกร้อ เด็กนักเรียนไม่สามารถออกไปเที่ยวเตร่ข้างนอกโดยไม่ได้รับอนุญาต การจะออกนอกบริเวณโรงเรียนได้จะต้องขออนุญาตจากครูเวร ครูหอพัก หรือครูฝ่ายปกครอง แม้แต่เวลาที่ผู้ปกครองมารับออกไปข้างนอกก็ต้องแจ้งครูเวรเช่นกัน ซึ่งก็จะมีการพิจารณาเหตุผลตามความจำเป็นเป็นรายๆ ไป ทั้งนี้นอกจากเรื่องความปลอดภัยแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับการป้องกันเหตุร้ายด้วย เนื่องจากเคยมีนักเรียนออกไปจมน้ำของในร้านค้าและถูกจับได้ ทำให้ชื่อเสียงของโรงเรียนพลอยเสียไปด้วย

สำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดี โรงเรียนก็มีบทลงโทษตั้งแต่ขั้นเบาจนถึงขั้นรุนแรง ได้แก่

- ว่ากล่าวตักเตือน
- เขียนติ (ไม่ค่อยได้ทำ)
- ภาคทัณฑ์
- เชิญผู้ปกครองมาพบ
- ไล่ออก

นโยบาย

นโยบายของผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร ชุดปัจจุบัน มีนโยบายดังนี้

นโยบายข้อที่ 1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในเขตภาคเหนือตอนบน ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้ใกล้เคียงนักเรียนปกติ ตลอดจนขอความร่วมมือจากชุมชน มูลนิธิ หน่วยงานต่างๆ ฯลฯ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

นโยบายข้อที่ 2. การศึกษาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้เรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยการปฏิบัติ ประดิษฐ์ คิดค้นที่เหมาะสม สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากร เทคโนโลยี และวิทยาการที่ทันสมัยต่างๆ

นโยบายข้อที่ 3. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

เร่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยรูปแบบ วิธีการ เนื้อหาที่หลากหลาย ทันสมัย ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้สนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน

นโยบายข้อที่ 4. การศึกษาเพื่ออาชีพ

เร่งพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพทางด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ เจตคติที่ดี และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยเน้นการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน และสามารถนำเอาความรู้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

นโยบายข้อที่ 5. การพัฒนาสุขภาพและพลานามัย

5.1 ส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น โดยจัดกิจกรรมกีฬา เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย บุคลิกภาพ พัฒนาลักษณะนิสัย ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมทางด้านศิลปะ การดนตรี และกิจกรรมทางศาสนา

5.2 รมรงค์ให้นักเรียนใส่เครื่องช่วยฟัง รวมทั้งรู้จักวิธีการใช้และบำรุงรักษาที่ถูกต้อง

นโยบายข้อที่ 6. การพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

6.1 ส่งเสริมให้นุเคราะห์ในโรงเรียนอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ไทย ทั้งในด้านการใช้ภาษาไทย การแสดงออก การแต่งกาย การรับประทานอาหาร

6.2 เสริมสร้างความรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ตลอดไป

นโยบายข้อที่ 7. การศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

เร่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบรรยากาศในโรงเรียน ที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

นโยบายข้อที่ 8. เครือข่ายการเรียนรู้

ขอความร่วมมือ ช่วยเหลือจากชุมชน ท้องถิ่น นักวิชาการ หน่วยงาน มูลนิธิ ฯลฯ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน

นโยบายข้อที่ 9. การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา

เร่งพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ ด้วยรูปแบบ เนื้อหา วิธีการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสนใจให้ครูได้พัฒนางานด้านการเรียนการสอน ตลอดจนเสริมสร้างให้นุเคราะห์ในโรงเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นโยบายข้อที่ 10. การพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา

ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานในโรงเรียนของฝ่ายต่างๆ ทั้งรูปแบบ วิธีการ วิทยาการ เทคโนโลยี ข้อมูล สารสนเทศ รวมทั้งระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐและเอกชนมาสนับสนุนในการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนการสอน

โดยลักษณะของกระบวนการวิชาทั้งหมดแล้ว การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโสตฯ จะแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนของวิชาพื้นฐานทั่วไปและส่วนของวิชาพื้นฐานอาชีพ ช่วงหลายปีที่ผ่านมา นักเรียนค่อนข้างจะถูกเข้มนวดในเรื่องวิชาพื้นฐานอาชีพมากกว่าวิชาพื้นฐานทั่วไป หน่วยงานจากภายนอกหลายแห่งก็เคยติดต่อขอรับนักเรียนไปฝึกอบรบวิชาพื้นฐานอาชีพ เช่น ทางคณะวิทยาศาสตร์ช่วยฝึกอบรบให้นักเรียนสามารถทำเครื่องเซรามิกได้ อย่างไรก็ตามในช่วงสุดท้ายที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่า แนวโน้มความตื่นตัวของนักเรียนที่จะเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไปมีมากขึ้น ซึ่งจะกล่าวถึงบทต่อไป

ในระดับชั้นเด็กเล็ก การสอนหนังสือก่อนข้างยากลำบาก เด็กต้องใช้ความสามารถในการจำสูงมาก บางครั้งครูต้องใช้วิธีสอนผ่านเพื่อนนักเรียนที่สามารถเข้าใจได้เร็วแล้วให้เพื่อนไปสอนเพื่อนกันเอง ซึ่งก็เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้เด็กเข้าใจได้เพราะเด็กสามารถจะสื่อสารกันเองได้ดีกว่าที่ครูสื่อสารให้ ในบางเรื่อง ปรากฏการณ์นี้ไม่ใช่พบแค่ในระดับชั้นเด็กเล็กเท่านั้น เด็กโตในระดับมัธยมก็มีลักษณะคล้ายๆกัน ผลที่ตามมาประการหนึ่งคือ การสอนเป็นไปอย่างซ้ำๆใช้เวลานาน จนอาจได้เรียนเนื้อหาประมาณแค่ 30 เปอร์เซ็นต์ของเด็กปกติด้วยซ้ำ ครูบางท่านได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ต้องคัดเลือกเนื้อหาที่จำเป็นหรือสำคัญๆ เท่านั้นในการสอนนักเรียน หากสอนเรียงไปตามลำดับขั้นเหมือนเด็กปกตินักเรียนก็จะตามไม่ทัน และจะไม่ได้อะไรเลย อย่างไรก็ตามการที่นักเรียนได้รู้จักการสอนเพื่อนๆเพื่อให้เกิดการเข้าใจในเนื้อหา ก็ให้เกิดลักษณะนิสัยการช่วยเหลือกัน รับฟังกัน นับเป็นจุดสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานต่อไป

ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. ภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะมีปัญหาทางภาษามาก เพราะขาดการสื่อความหมายด้านภาษาพูด ต้องใช้มือแทนภาษาพูด เวลาพูดเสียงจะเพี้ยน ทำให้ติดต่อกับบุคคลอื่นได้น้อย สำหรับภาษาเขียนนั้นคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักเขียนหนังสือผิด เขียนกลับคำ รู้คำศัพท์น้อย การใช้ภาษาเขียนผิดพลาด

2. ความสามารถทางสติปัญญา ผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจคิดว่าเด็กประเภทนี้เป็นเด็กที่มีสติปัญญาดำ ความจริงแล้วไม่เป็นเช่นนั้น ท่านอาจคิดว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีสติปัญญาดำ เพราะว่าท่านไม่อาจสื่อสารกับเขาได้ หากท่านสามารถสื่อสารกับเขาได้เป็นอย่างดีแล้ว ท่านอาจเห็นว่าเขาเป็นคนฉลาดก็ได้ ความจริงแล้ว ระดับสติปัญญาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จากรายงานการวิจัยเป็นจำนวนมากพบว่า มีการกระจายคล้ายเด็กปกติ บางคนอาจโง่ บางคนอาจฉลาด บางคนฉลาดถึงขั้นเป็นอัจฉริยะก็มี จึงอาจสรุปได้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ใช่เด็กโง่ทุกคน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธีการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันเหมาะที่จะนำมาใช้กับเด็กปกติมากกว่า วิธีการบางอย่างจึงไม่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ยิ่งไปกว่านั้น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีปัญหาทางด้านภาษา และมีทักษะทางภาษาจำกัด จึงเป็นอุปสรรคในการทำข้อสอบ เพราะผู้ที่ทำข้อสอบได้ดีนั้นต้องมีความรู้ทางภาษาเป็น

อย่างดี ด้วยเหตุนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำกว่าเด็กปกติ

4. อารมณ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาด้านอารมณ์ เพราะสาเหตุของภาษาทำให้การสื่อความทำความเข้าใจเป็นไปได้ยากลำบาก ถ้าหากไปอยู่ในสังคมที่ไม่เป็นที่ยอมรับแล้ว ก็ย่อมเพิ่มปัญหามากขึ้น ทำให้เด็กสุขภาพจิตเสื่อม มีปมด้อย ทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ ก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ได้ เช่น โกรธง่าย เอาแต่ใจตัวเอง ขี้ระแวง ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความหนักแน่น อดทนต่อการทำงาน หนีงานหนัก เป็นต้น

5. การปรับตัว เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจมีปัญหาในการปรับตัว สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการสื่อสารกับผู้อื่น หากเด็กสามารถสื่อสารได้ดี ปัญหาทางอารมณ์อาจลดลง ทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ แต่ถ้าเด็กไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี เด็กอาจเกิดความคับข้องใจ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องปรับตัวมากกว่าเด็กปกติบางคนเสียอีก เด็กที่มีความฉลาดอาจปรับตัวได้ดี ส่วนเด็กที่ไม่ฉลาดอาจมีปัญหาในการปรับตัวได้

6. ครอบครัวย เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาด้านครอบครัว หากครอบครัวของเด็กไม่ยอมรับ เด็กขาดความรัก ความเข้าใจ ขาดความอบอุ่นทางใจ มีความทุกข์เพราะความน้อยเนื้อต่ำใจแล้ว ย่อมก่อให้เกิดปัญหาฝังรากลึกในจิตใจของเด็กมาก เพราะจะระบายกับใครก็ไม่ได้ เนื่องจากความบกพร่องของการสื่อความหมายทางการพูด

7. สังคม เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาด้านสังคม ถ้าหากอยู่ในสังคมที่ไม่ยอมรับ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความเข้าใจ มักถูกกลั่นแกล้ง ล้อเลียน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเกิดความคับข้องใจ น้อยเนื้อต่ำใจ และเสี่ยงต่อการตกเป็นเครื่องมือของพวกมิจฉาชีพ กลายเป็นอาชญากร หรืออาจถูกล่อลวงให้ค้าประเวณี ดินยาเสพติด และเป็นนักการพนัน เป็นต้น

8. ความมืด เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาด้านความมืด เพราะเด็กจะใช้ตาแทนการฟังเสียงต่างๆ ถ้าขาดแสงสว่างก็ขาดการมองเห็น จะไม่สามารถสื่อความหมายได้

9. การประกอบอาชีพ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาด้านการประกอบอาชีพ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะเสียสิทธิในการประกอบอาชีพไม่เท่าเทียมกับคนปกติ

สำหรับนักเรียนบางกลุ่มจะมีความพิเศษต่างออกไป เช่น มีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือสายตา ร่วมด้วย กลุ่มเหล่านี้จะเรียกว่ากลุ่มพิการซ้ำซ้อน ซึ่งต้องอาศัยการดูแลเป็นพิเศษ โดยอาจต้องร่วมมือกับทางโรงเรียนสอนคนตาบอด หรือโรงเรียนกาวิลละอนุกุล ในกรณีที่อาการแสดงออกมามากๆ

ในบางชั้นเรียนก็จะพบนักเรียนที่มีอายุมากกว่าเพื่อนหลายปี ส่วนหนึ่งเกิดจากการเรียนซ้ำชั้น เนื่องจากสติปัญญาไม่ค่อยดี บางส่วนเกิดจากการเข้ามาเรียนช้ากว่าปกติ เช่น มาเริ่มต้นเรียน ป.1 ตอนอายุ 10 ปี เนื่องจากมีภูมิลำเนาอยู่ไกล ไม่สะดวกในการพาลูกมาเข้าเรียน บางครั้งเด็กมาเรียนได้ไม่นาน แอบหนีกลับบ้าน บางทีกว่าผู้ปกครองจะมีเวลาพากลับมาเรียนก็กินเวลาเป็นปี

เด็กนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนจะมีภูมิลำเนาอยู่ทั่วภาคเหนือ มีทั้งพวกที่อยู่ในเมืองหรือพื้นราบ และพวกที่มาจากบนดอย โดยสัดส่วนแล้ว นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ใกล้โรงเรียน สามารถไป-กลับได้ มีประมาณ 1 ใน 3 อีก 2 ใน 3 คือนักเรียนที่อยู่ประจำที่โรงเรียน

การเรียนต่อของนักเรียน

ภายหลังจากที่นักเรียนเรียนจบชั้น ม.6 แล้ว ส่วนใหญ่จะกลับบ้าน ช่วยพ่อแม่ทำงาน หรือออกไปหางานทำข้างนอกเอาเอง มีส่วนน้อยมากที่จะเรียนต่อ สถานที่ศึกษาที่เคยมีนักเรียนที่ความบกพร่องทางการได้ยินเข้าไปเรียนต่อ ได้แก่

1. วิทยาลัยราชสุดา เป็นสถานศึกษาในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่รองรับผู้พิการทุกประเภทที่ต้องการศึกษาต่อ นักเรียนที่จะเข้าไปเรียนต่อจะต้องผ่านการสอบคัดเลือกเช่นเดียวกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

2. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ส่วนใหญ่แล้วมักจะรับเฉพาะเด็กที่หูตึงเข้าไปเรียนต่อ

3. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

4. โรงเรียนสารพัดช่าง เชียงใหม่

ในอดีตการเรียนต่อไม่เป็นที่สนใจของนักเรียนเท่าที่ควร แต่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่สามารถสอบแข่งขันเข้าไปเรียนในสถาบันต่างๆ ได้ โดยเฉพาะที่วิทยาลัยราชสุดา และสามารถเรียนได้โดยไม่ต้องออกกลางคัน ทำให้เป็นตัวอย่างให้กับรุ่นน้องที่จะทำตาม ในบางโอกาสรุ่นพี่เหล่านี้ก็จะกลับมาเยี่ยมโรงเรียน ก็ยังเป็นแรงกระตุ้นให้รุ่นน้องมีความใฝ่ฝันที่จะได้เรียนต่อแบบที่บ้าง ในภายหลัง แม้ว่าจะมีนักเรียนที่มีโอกาสเข้าไปเรียนต่อในสถานศึกษาเหล่านั้นยังไม่มากนัก แต่แนวโน้มของนักเรียนที่ไปสมัครสอบกลับเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนล่าสุดต้องมีการขอให้ครูช่วยเปิดตัวให้เป็นพิเศษเพื่อเตรียมความพร้อมในการไปสอบเรียนต่อ

การประกอบอาชีพภายหลังจบการศึกษา

ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้วว่า ส่วนใหญ่แล้วจะกลับบ้านช่วยพ่อแม่ทำงาน มีบ้างที่ออกไปทำงานนอกบ้าน เช่น ไปเป็นพนักงานทำความสะอาดของโรงแรม เป็นพนักงานร้านเสริมสวย รับจ้าง

ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นคนงานทำเซรามิกส์ รับจ้างพิมพ์ดีด หรือบางคนก็กลับมาช่วยดูแลเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลของโรงเรียน ภาวะการมีงานทำก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากขึ้น สังเกตได้จากเมื่อมีรุ่นพี่ที่จบไปแล้ว ไปได้งานทำตามที่ต้องการ เวลามาเยี่ยมโรงเรียน ก็จะมีคนคอยซักถามด้วยความสนใจ และมีการชักชวนรุ่นน้องให้ไปทำงานด้วยกันบ้างก็มี

ร้านค้าในโรงเรียน

ร้านค้าภายในโรงเรียนจะมีทั้งแบบเป็นทางการและแบบเฉพาะกิจ โดยจัดเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. โครงการสหกรณ์ เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นโดยทางโรงเรียน เพื่อฝึกการทำงานของนักเรียนเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ชนิดของสินค้าก็จะเป็นสินค้าอุปโภค บริโภค ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าเครื่องใช้จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ผงซักฟอก แชมพู มีสินค้าจำพวกขนมขบเคี้ยวบ้างเพียงเล็กน้อย ซึ่งจะเปิดขายเฉพาะตอนพักรับประทานอาหารกลางวันเท่านั้น
2. ร้านค้าบริเวณข้างโรงอาหาร สินค้าทั้งหมดจะเป็นสินค้าจำพวกขนมและของกิน เช่น ลูกอม เจลลี่ มาม่า น้ำอัดลม น้ำหวาน ลูกชิ้น ไส้กรอก เปิดขายตลอดทั้งวัน มี 2 ร้าน ร้านหนึ่งมีการโรงเป็นเจ้าของกิจการ ส่วนอีกร้านหนึ่งจะมีคุณแม่ของครูในโรงเรียนท่านหนึ่งเป็นผู้ขาย
3. ร้านค้าเฉพาะกิจ หมายถึงร้านค้าที่ไม่ได้มีเป็นประจำ จะมีเฉพาะบางช่วง บางฤดู โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัมพันธ์กับหลักสูตรการเรียนการสอน เช่น การขายขนมไทย ขนมทองม้วน หรือบางครั้งก็ขายเพื่อหารายได้ไปทำกิจกรรม เช่น นักเรียน ม.6 จะมีการขายลูกชิ้นเพื่อหารายได้เอาไว้จัดงานอำลาสถาบัน ดังนั้นร้านค้ากลุ่มนี้จะไม่ค่อยขายสินค้ากันเป็นกิจลักษณะมากนัก ส่วนใหญ่แล้วจะใช้เวลาช่วงตอนเย็นหลังเลิกเรียนในการทำกิจกรรมดังกล่าว

การหารายได้พิเศษระหว่างเรียน

จากนโยบายของโรงเรียนที่ต้องการให้นักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนไปแล้ว สามารถออกไปประกอบอาชีพอิสระเลี้ยงตัวเองได้ ในระหว่างที่เรียนอยู่ นักเรียนจึงมีโอกาสดูฝึกวิชาชีพบางอย่างพร้อมกับเป็นการหารายได้พิเศษให้กับตนเองด้วย ได้แก่

1. โครงการเพาะเห็ดเพื่ออาชีพ เป็นโครงการที่ค่อนข้างประสบความสำเร็จ นักเรียนจะมีความภาคภูมิใจในผลผลิตที่ได้ในแต่ละรุ่น ประกอบกับสามารถจำหน่ายได้ง่าย เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งจากคณะครูในโรงเรียน หรือหากผลผลิตมีมากก็สามารถนำไปจำหน่ายที่ตลาดราชนิคม ซึ่งอยู่ใกล้ๆกับ

โรงเรียนได้ การเพาะเห็ดดูเหมือนว่าจะเป็นงานที่ไม่ต้องอาศัยการดูแลที่ยุ่งยาก การเก็บผลผลิตก็ง่าย ลงทุนไม่มาก จึงเป็นโครงการที่ช่วยให้นักเรียนมีรายได้พิเศษที่ดี และที่สำคัญคือ สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

2. โครงการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า เป็นโครงการที่ครูจะเป็นผู้ตั้งซื้อสินค้าเข้ามา แล้วให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดจำหน่าย นอกเหนือจากการหารายได้พิเศษแล้ว นักเรียนยังได้ฝึกการจัดจำหน่ายสินค้า รู้จักชนิดของสินค้า ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม สินค้าที่มีจำหน่ายส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ แชมพู ไอศกรีม ผลพลอยได้ที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีประโยชน์สำหรับนักเรียน คือ ทักษะทางคณิตศาสตร์น่าจะดีขึ้น เพราะต้องมีการบวกลบเลขอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามมีบางครั้งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ามีการใช้เครื่องคิดเลขเข้ามาช่วย ซึ่งทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ก็จะไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

3. กิจกรรมการล้างรถใน คาร์แคร์ เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนทั้งหญิงและชาย ไปรับจ้างล้างรถให้กับผู้ที่นำรถมาฝากล้าง โดยมีผู้ดูแล 2-3 คนคอยดูแลการทำงานของนักเรียน ส่วนใหญ่นักเรียนชายจะไปรับจ้างทำงานนี้มากกว่านักเรียนหญิง โดยใช้เวลาในวันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุด ในวันหนึ่งๆ ถ้าทำงานเต็มที่ก็จะล้างรถยนต์ได้ประมาณ 5 คัน มีรายได้คันละ 60 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่ค่อนข้างเป็นกอบเป็นกำพอสมควรหากมีความขยัน นักเรียนบางคนมีฐานะที่จะทำงานตรงนี้เพื่อหารายได้ไว้เป็นทุนรอนในการไปสอบ และเพื่อศึกษาต่อในสถาบันต่างๆ เมื่อเรียนจบ ม.6 แล้ว การหารายได้ในกิจกรรมนี้ มีความต่างจาก 2 โครงการที่กล่าวมาข้างต้นประการหนึ่งคือ 2 โครงการดังกล่าวนักเรียนค่อนข้างจะต้องติดตามและทำงานประจำต่อเนื่องกันในระยะเวลาที่นาน แต่กิจกรรมการล้างรถในคาร์แคร์ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของแต่ละคน อยากทำเมื่อใดก็ได้ ไม่อยากไปทำก็ได้ ไม่มีข้อผูกมัดติดพันใดๆ

4. โครงการอื่นๆ นักเรียนสามารถมีรายได้จากโครงการอื่นๆผ่านการเรียนการสอนในหลักสูตรของทางโรงเรียน เช่น โครงการทำขนมทองม้วน โครงการปลูกพืชผักสวนครัว โครงการส่งเสริมอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า โครงการทำผ้าบาติก และโครงการอาชีพทำขนมไทย เป็นต้น ซึ่งก็มีทั้งแบบที่นักเรียนจัดจำหน่ายเอง หรือแบบที่จัดจำหน่ายผ่านครูที่รับผิดชอบโครงการนั้นๆ นอกจากโครงการของทางโรงเรียนแล้ว บางคนยังหารายได้พิเศษด้วยตนเอง เช่น การรับจ้างพิมพ์งาน โดยอาจจะใช้เวลาว่างขออนุญาตครูใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของทางโรงเรียนในการพิมพ์งาน

ภูมิหลังของนักเรียน

โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร แม้ว่าจะเน้นการรองรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีภูมิลำเนาในเขตภาคเหนือตอนบนเป็นหลัก แต่ก็มีนักเรียนหลายคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอื่นๆ แม้แต่ภาคอีสาน ลักษณะการประกอบอาชีพของพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีความหลากหลายเช่นเดียวกับนักเรียนปกติทั่วไป เช่น รับราชการ ค้าขาย รับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม แม่บ้าน พนักงานรัฐวิสาหกิจ อย่างไรก็ตาม มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาทางครอบครัว อาทิ พ่อแม่หย่าร้างกัน พ่อหรือแม่เสียชีวิตไปตั้งแต่ลูกยังเล็ก พ่อ-แม่ไปมีภรรยาหรือสามีใหม่ พ่อแม่ทิ้งลูกไว้ให้คนอื่นเลี้ยงแทน พ่อแม่ไม่ยอมรับในความบกพร่องทางการได้ยินของลูก ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลทำให้เด็กมีภาวะกดดัน ส่งผลต่อสภาวะทางจิตใจและอารมณ์ของเด็ก บ่อยครั้งที่เด็กจะแสดงออกทางอารมณ์อย่างรุนแรงทั้งทางสีหน้าและการกระทำ บางครอบครัวก็จะเก็บตัวเด็กให้ออกจากสังคม ละทิ้งเด็ก หรือเอาใจใส่เด็กมากเกินไป ส่งผลให้เด็กช่วยเหลือตนเองไม่ได้ กลายเป็นภาระให้แก่ทางโรงเรียนในการพัฒนาเด็ก เด็กที่พ่อแม่มีอาชีพการงานมั่นคง เช่น รับราชการ พนักงานธนาคาร มักจะมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่ดี พัฒนาการทางด้านอารมณ์ก็จะเหมือนเด็กปกติทั่วไป แต่บ่อยครั้งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ในช่วงวันหยุดจะมีผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมเด็ก พาเด็กพร้อมเพื่อนๆ ออกไปเที่ยวบ้าง หาซื้อของบ้าง ซึ่งก็ช่วยให้เด็กรู้สึกดี เด็กบางคนผู้ปกครองอาจจะไม่เคยมาเยี่ยม แต่ก็จะมีผู้ปกครองของเพื่อนพาออกไปเที่ยวหรือพักผ่อนบ้างในบางครั้ง ซึ่งก็เป็นบรรยากาศของการเกื้อกูลกันที่เด็กได้รับประโยชน์เป็นอย่างมาก

ชมรม กลุ่ม ของ โรงเรียน

นอกเหนือจากกลุ่มสี่แล้ว ไม่มีกิจกรรมที่เป็นชมรมอิสระให้นักเรียนได้รวมกลุ่มกันทำงาน ซึ่งก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาดทักษะการบริหารจัดการไป กิจกรรมที่พอจะเป็นภาพตัวแทนของการรวมกลุ่มกันทำงานน่าจะเป็นโครงการสหกรณ์ ที่ต้องมีการรับสมาชิก มีการคัดเลือกจัดเวรผู้ที่รับผิดชอบการขายสินค้าในแต่ละวัน แต่ก็เป็นการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ เพราะส่วนใหญ่ครูจะเป็นคนจัดการให้

สำหรับชมรมผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร เท่าที่ผ่านมา บทบาทในการช่วยพัฒนาโรงเรียนและเด็กนักเรียนยังไม่ชัดเจนนัก ไม่ได้มีการจัดประชุมเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง บางปีก็ไม่ได้มีการประชุมร่วมกับทางผู้บริหารของโรงเรียนเลย เป็นที่น่าเสียดายที่ชมรมผู้ปกครองยังไม่ได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าน่าจะมีคนที่พร้อมที่จะช่วยงานอยู่จำนวนมาก

การบริหาร การปกครอง

ส่วนใหญ่ก็จะมีระบบการบริหารเหมือนกับโรงเรียนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่มีครูจำนวนไม่น้อยที่ต้องให้ผู้อำนวยการของโรงเรียนสั่งการลงมาจึงจะเกิดการปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพื่อป้องกันการ “ล้ำเส้น” ในการทำงานก็เป็นได้ ซึ่งมักจะมีปัญหาในลักษณะนี้ในทุกๆ ที่ที่เป็นหน่วยราชการและมีคนอยู่ด้วยกันเยอะๆ ในขณะเดียวกันก็มีบางคนที่ไม่ค่อยชอบวิธีการออกคำสั่งหรือสั่งการให้ปฏิบัติ เพราะทำให้ไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม เมื่อยังไม่มีวิธีการปรับเปลี่ยน การใช้คำสั่งสั่งการก็ยังใช้ได้ผลอยู่มาก

ในส่วนของนักเรียน แม้ว่าจะมีประธานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียน แต่เท่าที่ผ่านมามองครุ่นยังไม่ค่อยได้แสดงศักยภาพออกมาให้เห็นมากนัก ระบบกลุ่มสีที่ทางโรงเรียนเป็นผู้จัดตั้งขึ้นจำนวน 6 กลุ่มสี จะเป็นแนวทางให้กับครูได้เป็นอย่างดีดีมากว่าคณะกรรมการนักเรียน ตามระบบกลุ่มสีนั้นจะมีหัวหน้าและรองหัวหน้า ทำหน้าที่ในการดูแลสมาชิกในกลุ่มสีเมื่อมีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกัน เช่น การรับประทานอาหาร การแข่งกีฬา การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน นอกเหนือจากหัวหน้าและรองหัวหน้าแล้ว ในแต่ละสีจะมีรุ่นพี่ที่คอยช่วยเหลือดูแลพวกน้องๆ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่โดดเด่นมากในกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ไม่ว่าจะอยู่ต่างกลุ่มสีกันหรือนอกเวลาเรียน รุ่นพี่โดยเฉพาะนักเรียนหญิงจะมีความเอื้ออารีต่อน้องๆ มาก เด็กเล็กที่ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ค่อยได้ ก็จะมีรุ่นพี่คอยช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทาง ซึ่งจะสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจมากกว่าที่ครูหรือพี่เลี้ยงสื่อสารเข้าไป ดังนั้น จึงดูเหมือนว่า ในส่วน of นักเรียนสามารถที่จะปกครองตนเองทั้งเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการได้ค่อนข้างดี บทบาทของครูจะมีมากเมื่อต้องการความเป็นระเบียบวินัย ความพร้อมเพรียงของคนหมู่มาก หรือความเด็ดขาดของงาน ซึ่งบางครั้งในกลุ่มนักเรียนด้วยกันเองจะไม่สามารถบังคับบัญชากันได้ แต่เมื่อนักเรียนจะสามารถช่วยปกครองตนเองได้ดี แต่ระบบการบริหารงานนั้น ดูจะเป็นจุดอ่อนของโรงเรียนนี้ กล่าวคือ ความสามารถในการวางแผนงาน การจัดกำลังคน การติดตามความคืบหน้า การประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบงาน จะไม่เป็นระบบเท่าที่ควร รวมทั้งไม่มีการประชุมกันอย่างเป็นกิจลักษณะ โดยภาพรวมแล้วจึงสรุปได้ว่า นักเรียนปกครองตนเองได้ดีแต่ยังขาดประสบการณ์ในเรื่องการบริหารจัดการ

การขึ้นทะเบียนคนพิการ

ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้กำหนดไว้ว่า ให้คนพิการซึ่งประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์ การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สามารถจะยื่นขอจดทะเบียนผู้พิการได้ ภายหลังจากที่ขึ้นทะเบียนเป็นคนพิการแล้ว บริการที่จะได้รับคือ

- บริการทางการแพทย์ คือการรักษาพยาบาลเพื่อแก้ไขความพิการ หรือเพื่อปรับสภาพความพิการกาย อุปกรณ์และเครื่องช่วยต่างๆ คำแนะนำปรึกษาทางการแพทย์
- บริการทางการศึกษา คือการเข้าเรียนในสถานศึกษาต่างๆ อุปกรณ์และค่าใช้จ่ายในการเรียน คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษา
- บริการทางการอาชีพ คือ การจัดฝึกอาชีพ และแนะนำการประกอบอาชีพ ให้กู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ คำแนะนำในเรื่องการฝึกอาชีพ และการประกอบอาชีพ
- บริการทางสังคม คือ การจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จัดหาลำภาษามือ ติดต่อกับหน่วยบริการต่างๆ ให้

สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะได้รับการขึ้นทะเบียนคนพิการโดยทางโรงเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการให้ทั้งหมด นักเรียนที่เข้ามาเรียนใหม่ในแต่ละปีก็จะได้รับการขึ้นทะเบียนผู้พิการเพื่อสิทธิทางด้านการบริการต่างๆดังกล่าว

งานอนามัยในโรงเรียน

ในยุคเริ่มต้นของการก่อตั้งโรงเรียน การบริการด้านสุขภาพได้เริ่มให้บริการโดยทางโรงเรียน ได้จัดมุมพยาบาลในห้องเรียน โดยมีเตียงเก่า 1 เตียง และตู้ยาไม้ 1 ตู้ สำหรับใส่ยา มีครูซึ่งมีวุฒิการศึกษาด้านพลศึกษารับผิดชอบ ในปี พ.ศ. 2529 จึงได้ครูที่มีวุฒิการศึกษาด้านพยาบาลเข้ามาเป็นครูอนามัย

จากบันทึกสถิติของผู้ป่วยที่เริ่มมีการบันทึกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 พบว่าส่วนใหญ่ นักเรียนจะป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การเกิดแผลซึ่งเกี่ยวกับอุบัติเหตุ เหตุที่ขอผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจมากเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอดเนื่องจากลักษณะการใช้ชีวิตร่วมกันของนักเรียน การพักอาศัยในหอพัก การรับประทานอาหารร่วมกันในโรงอาหาร รวมทั้งการไม่สามารถควบคุมโรคได้ในระยะแรก เนื่องจากไม่มีสถานที่ที่จะจำกัดการแพร่กระจายเชื้อโรค ปัญหาอื่นที่พบค่อนข้างมากคือ เหา จะพบมากในช่วงเปิดเทอมใหม่หรือช่วงหลังจากที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวันแล้ว นักเรียนกลับไปบ้าน เมื่อเปิดเรียนนักเรียนก็จะติดเหาจากที่บ้านมาแพร่กระจายในโรงเรียน ซึ่งก็มีลักษณะเหมือนโรคทางเดินหายใจคือ นักเรียนพักอาศัยร่วมกันในหอพัก ทำให้การแพร่กระจายเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับนักเรียนที่ติดเหามาจากบ้านนั้นส่วนใหญ่จะมีบ้านอยู่บนคอก

สถานะสุขภาพของนักเรียนอีกเรื่องหนึ่งที่ทางโรงเรียนต้องแก้ไขต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน คือ ปัญหาเด็กนักเรียนมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ โดยในการสำรวจเมื่อปี 2539 มีนักเรียนร้อยละ 16 ที่น้ำหนักต่ำ

กว่าเกณฑ์ จนถึงล่าสุดปี 2542 ก็ยังมีนักเรียนที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 20 โดยร้อยละ 7.9 เป็นนักเรียนที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ที่แก้ไขไม่ได้

หากจะมองว่าปัญหาน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเรื่องโภชนาการก็จะพบว่า ฝ่ายโภชนาการของทางโรงเรียนได้พยายามแก้ไขแล้วอย่างเต็มที่ มีการเปลี่ยนแปลงรายการอาหารทุก 15 วัน พยายามจัดให้นักเรียนได้รับสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ มีนมให้เด็กเล็กและเด็กโตได้ดื่มนักเรียนสามารถเติมอาหารได้ตลอดไม่มีจำกัด อาหารที่ครูในโรงเรียนรับประทานตอนกลางวันก็จะ เป็นรายการอาหารเดียวกันกับที่นักเรียนรับประทาน เท่าที่ผู้วิจัยได้สังเกตและร่วมรับประทานอาหารก็พบว่าคุณภาพของอาหารดีมาก จึงเป็นที่น่าสนใจว่าปัญหานี้จะได้รับการแก้ไขในอนาคตอย่างไร เพราะมีนักเรียนบางคนที่ถูกบันทึกว่าน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์แต่ก็เป็นนักกีฬาที่คว้าเหรียญทองในการแข่งขันกีฬาระดับชาติมาแล้ว

สถานะสุขภาพช่องปาก

ก่อนหน้าปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นปีแรกที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเริ่มต้นทำโครงการ กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดย ทพญ. สุณี ผลดีเยี่ยม หัวหน้าคณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของนักเรียนตาบอด และหูหนวกทั่วประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2536 ผลการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร พบว่า

นักเรียนร้อยละ 30.7 เป็นโรคฟันผุในฟันน้ำนม โดยมีค่าเฉลี่ยของฟันผุ ฟันที่ถูกถอน และฟันที่เคຍออก รวมกันเฉลี่ยเท่ากับ 1.25 ซี่/คน

นักเรียนร้อยละ 42.0 เป็นโรคฟันผุในฟันถาวร โดยมีค่าเฉลี่ยของฟันผุ ฟันที่ถูกถอน ฟันที่เคຍออก รวมกันเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 ซี่/คน

สถานะของโรคปริทันต์ ร้อยละ 11.8 อยู่ในสถานะปกติ ร้อยละ 9.4 มีเลือดออกตามไรฟันหรือร่องเหงือก และร้อยละ 78.8 มีหินน้ำลายหรือหินปูนเกาะตามคอฟัน

สำหรับความจำเป็นในการรักษา (treatment need) พบว่า

ในฟันน้ำนม จำเป็นต้องได้รับการอุดฟันเนื่องจากผุ จำนวน 0.6 ซี่/คน จำเป็นต้องได้รับการถอนฟัน จำนวน 0.3 ซี่/คน จำเป็นต้องได้รับการรักษาคอลงรากฟัน 0.1 ซี่/คน

ในฟันถาวร จำเป็นต้องได้รับการอุดฟันเนื่องจากผุ จำนวน 0.8 ซี่/คน ไม่มีฟันที่จำเป็นต้องได้รับการถอนฟัน แต่มีฟันที่จำเป็นต้องได้รับการรักษาคอลงรากฟัน 0.1 ซี่/คน

จากข้อมูลการสำรวจ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กปกติ ก็จะพบว่าสภาวะสุขภาพช่องปากของนักเรียนปกติจะดีกว่านักเรียนผู้บกพร่องทางการได้ยินใน โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร โดยเฉพาะสภาวะของโรคฟันผุ